

Nr 29

Utlåtande i anledning av motioner om förebyggande hälsovård.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 970 av herr *Thorle Nilsson m. fl.* och II: 1109 av fru *Ekroth m. fl.* föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att en utredning tillsätts med uppgift att undersöka olika möjligheter till förebyggande åtgärder i syfte att förbättra vårt folks hälsotillstånd och därmed nedbringa samhällets kostnader för den sjukvårdande verksamheten.

Enligt motionärerna ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården med cirka 15 procent per år. Fortsätter denna tendens, kommer utrymmet för andra nödvändiga reformer att krympa eller kanske helt utebli. Samtidigt återstår ännu mycket att göra som drar med sig stora kostnader. I motionerna framhålls att det är nödvändigt att pröva åtgärder, som kan dämpa utgiftstegringen på sjukvårdens område. Motionärerna anser att en allsidig utredning om det bästa sättet att leva i vårt klimat och i vårt samhälle bör tillsättas.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion I: 970.

Remissyttranden

Yttrande över motionerna har inhämtats från socialstyrelsen och statens institut för folkhälsan.

Socialstyrelsen anför i sitt yttrande att styrelsen genom sin hälsovårdsupplysningsdelegation (HVUD) fortlöpande bedriver informationsverksamhet om bl. a. tobakens och narkotikans skadeverkningar samt om hygien, tandhälsovård och veneriska sjukdomar. För närvarande planerar HVUD en omfattande informationsaktivitet rörande betydelsen av rätt sammanfatt kost och av motion. Aktiviteten avses komma att pågå under 10 år med början budgetåret 1970/71. Det vetenskapliga underlaget utarbetas av en särskild expertgrupp och beräknas föreligga i sitt slutliga skick hösten 1970.

För att fortlöpande kunna följa förändringar i människors kunskaper, attityder och beteenden vad gäller hälsofrågor kommer HVUD dessutom att under hösten 1970 undersöka en representativ population i första hand vad gäller gifter, kost, motion, hygien och mentalhygien. Undersökningen skall sedan följas upp med årliga delundersökningar för att man skall få

fram eventuella förändringar i de ovan anförda avseendena. Avsikten är att dessa undersökningar tillsammans med övriga erfarenheter skall skapa ett underlag för socialstyrelsens fortsatta planeringsverksamhet på området.

Socialstyrelsen anser det inte påkallat med av motionärerna föreslagen utredning.

Statens institut för folkhälsan påminner om att de i motionerna uppmärksammade problemen tidigare behandlats i skilda sammanhang. Sålunda antog 1969 års riksdag en miljöskyddslag, som utgör en samlad lagstiftning till skydd mot vattenförorening, luftförorening samt buller. Vidare har en statlig kommitté i uppdrag att utreda dels organisationen av ett informationssystem på miljövårdsområdet, dels frågan om hur kontrollen av miljöfarliga produkter bör ordnas.

Folkhälsoinstitutet upplyser att institutet inom såväl omgivningshygienens som födoämneshygienens område bedriver ett omfattande forsknings- och utredningsarbete. Vidare anförs i institutets yttrande följande.

Ett område med stora hälsorisker är arbetsmiljön. Här kan erinras om inrättandet av arbetsmedicinska institutet. Institutet har enligt sin instruktion bl. a. att undersöka olika arbetssituationers krav på människan, verkställa yrkeshygieniskt tekniska arbetsplatsundersökningar samt utreda fall där yrkessjukdom misstänks föreligga och vid behov föreslå åtgärder för undanröjande av hälsorisker. Institutet bedriver inom sitt kompetensområde forskning, undervisning och information.

Den s. k. företagshälsovårdsutredningen framlade 1968 ett betänkande »Företagshälsovård» (SOU 1968: 44). Förslag framfördes här om uppgifter för och organisation av företagshälsovården, om utbildning av personal för företagshälsovården och om utbyggnad av verksamheten.

Vad angår åtgärder för förstärkning av organisationen inom näringsläran och födoämneshygienens områden må erinras om dels betänkandet om blandad medicinsk och naturvetenskaplig utbildning med huvudinriktning på näringslära (S 1966: 20), dels det av livsmedelsstadgekommittén nyligen framlagda betänkandet med förslag till ny livsmedelsstadga m. m. (SOU 1970: 6); förslaget tar bl. a. upp frågorna om formerna för livsmedelskontrollen, om kontrollorganens befogenheter och om enhetlig ledning av livsmedelskontrollen.

Institutet, som delar motionärernas uppfattning om betydelsen av den förebyggande hälsovården, framhåller att det mot bakgrund av ovan redovisade åtgärder inte förefaller troligt att en ny utredning kan anvisa vägar, som ger bättre möjligheter att nå motionärernas syften.

Utskottet

Utskottet instämmer med motionärerna att det är av största vikt att pröva åtgärder, som dämpar utgiftsstegringen på sjukvårdens område, och utskottet anser det angeläget att den förebyggande hälsovården tillförsäk-

ras goda resurser. I detta sammanhang kan nämnas att socialstyrelsens hälsovårdsupplysningsdelegation (HVUD) planerar en omfattande informationsaktivitet rörande betydelsen av rätt sammansatt kost och motion. Aktiviteten avses pågå under hela 1970-talet. Socialstyrelsen kommer inom en snar framtid att tillsätta en ledningsgrupp för informationsarbetet. I gruppen planeras ingå representanter för bl. a. socialstyrelsen, Kommunförbundet och Landstingsförbundet. I årets statsverksproposition (prop. 1970: 1, bil. 7, s. 95) föreslog socialministern en förstärkning av resurserna för hälsovårdsupplysning med 600 000 kr. till 2 500 000 kr. Samtidigt uttalades att hälsovårdsupplysningsarbetet borde inriktas bl. a. på motionens betydelse för folkhälsan. Förslaget har godkänts av riksdagen.

Utskottet vill vidare fästa uppmärksamheten på Kungl. Maj:ts proposition nr 79 till årets riksdag. I propositionen, som huvudsakligen bygger på idrottsutredningens betänkande *Idrott åt alla* (SOU 1969: 29) ansluter sig föredragande departementschefen till utredningens förslag om större insatser för motions- och breddidrott. Enligt departementschefen är det motiverat att väsentligt förstärka det statliga idrottsstödet. För att ytterligare tillgodose allmänhetens behov av motion och rekreation bör, framhålls vidare i propositionen, stöd till anläggningar för ändamålet också i fortsättningen utgå efter i stort sett samma normer som f. n. För budgetåret 1970/71 föreslår idrottsutredningen ett stöd på 9 500 000 kr. till för- eningsanläggningar, friluftsanläggningar m. m. Departementschefen har godtagit detta förslag.

Utskottet ansluter sig till departementschefens ovan angivna uttalande och vill för egen del understryka vikten av att den planerade upplysningskampanjen får en sådan inriktning att den når så många människor som möjligt.

Med hänsyn till att statsmakterna således i olika sammanhang tagit upp de i motionerna aktualiserade frågorna finner utskottet f. n. ej skäl för- orda ytterligare utredningar rörande den förebyggande hälsovården utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 970 och II: 1109 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 april 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Axel Kristiansson (cp), Helge Karlsson (s), Kilsmo (fp), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson (s)*, Ove Karlsson (s)*, Thorle Nilsson (s)* och fru Florén-Winther (m);

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herr Larsson i Borrby (cp), fru Ekroth (s), herrar Wiklund i Härnösand (s)*, Andersson i Örebro (fp)*, Nilsson i Agnäs (m), fröken Åsbrink (s), herr Häll (s), fru Nilsson (cp), herrar Rosqvist (s) och Sellgren (fp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.